

# BAROKNÍ PRÁVNÍK JOHANN JAKUB WEINGARTEN VE FONDECH VĚDECKÉ KNIHOVNY V OLOMOUCI

*Lubomír Novotný*

Pobělohorské období českých dějin znamenalo proměnu společnosti žijící v českých zemích nejen v oblastech jasně viditelných, ve sféře náboženské, hospodářské, správní, nýbrž i v oblasti práva, teorie práva i justičního systému. Všechny tyto změny se dotkly i konkrétních osob působících v jednotlivých profesních segmentech, tedy i právníků. Dualismus baroka, jeho nejednoznačnost a rozporuplnost, byl dobou stojící, řečeno slovy Josefa Války, „...na sopečné půdě životní krize“.<sup>1</sup> Tato půda byla pro právníky o to nejistější, že se sami díky své profesi podíleli na nejpřevratnější změně 17. století, na změně státu stavovského ve stát absolutistický.<sup>2</sup>

Přestože do dnešních dnů nám zůstala zachována řada právních pramenů (kodexů, reskriptů, řádů, novel apod.), tak pokud chceme psát podrobněji o vlastních právních protagonistech, ocitáme se v úzkých. Pro nedostatek biografických údajů lze sestavit jen obraz, jenž se bude skládat víceméně z jednotlivostí. Přesto je pro pochopení právních spisů a vůbec celé normotvorby dané doby nutno znát jejich tvůrce, komentátory, sestavovatele apod.

## **Weingartenova studia**

Johann Jacob Weingarten (Jan Jakub Weingarten) byl typickým představitelem vyššího právního stavu ve druhé polovině 17. století. Narodil se v roce 1629 v severočeském Chomutově. V tomto příhraničním městě s výrazným saským vlivem<sup>3</sup> začal navštěvovat jezuitskou školu založenou Jiřím Popelem z Lobkovic.

<sup>1</sup> Válka, Josef: Baroko a moderní kultura. Revue Proglas, č. 3, r. 2001, s. 42.

<sup>2</sup> K pojmu absolutismus a jeho zpochybňování blíže Knoz, Tomáš: Absolutismus nebo „absolutismus“? K dějinám jednoho pojmu. ČMM, 2002, č. 2, s. 451–483. V souladu s dřívějším diskursem, v klasickém pojetí Roscherově lze hovořit pro dané období (2. pol. 17. st.) o dvorském absolutismu, v 90. letech 20. století zpochybnil použití termínu absolutismus Nicholas Henshall a označuje používání tohoto termínu pro dané období za mýtus, v tomto jej podpořil i německý badatel Ernst Hinrichs. Termín absolutismus začíná část badatelů dávat do uvozovek a rozšiřuje se spíše označení „raný novověk“.

<sup>3</sup> Možná již zde přišel Weingarten do styku se jménem evropsky významného lipského profesora práva Benedikta Carpzo (1596–1666). Tento lipský profesor se zaměřením na trestní právo si získal věhlas především dílem „Practica Nova imperialis Saxonica Rerum Criminalium“, byl členem porotního soudu v Lipsku, věnoval se jak právní vědě, tak i praxi. Weingarten byl jeho

Tato latinská příprava byla předstupněm pro Weingartenova univerzitní studia v Praze. Kromě práva se zajímal i o filozofii, především Aristotela.<sup>4</sup> Právní studia na tehdejší Karlo-Ferdinandově univerzitě byla rozdělena na čtyři stolice, tři byly zaměřeny na civilní římské právo (Institute, Digesta a Kodex)<sup>5</sup> a čtvrtá na právo kanonické. Především Digesta tvořila základ právního vzdělání, byla základem Justinianova Corpus Juris Civilis, zde získal Weingarten přehled o římském právním myšlení z klasického období. Stolice Kodexu a Institucí už neměly takovou důležitost. Kodex byl v podstatě svodem císařských nařízení, zdaleka nemajících kvalitu a úroveň právních myšlenek Digest. Institute byly ve své podstatě učebnice práva, dodnes jsou slovem „Institutiones“ označovány učebnice římského práva v románských zemích. V době Weingartenových studií byla univerzita, vedle apelačního soudu, střediskem právního myšlení. Rodák z Chomutova navštěvoval přednášky několikanásobného děkana právnické fakulty, rektora univerzity, odborníka na trestní právo Kryštofa Kyblína z Waffenburgu (\* 1617, † 1678), mohl sledovat jeho fundamentální spor s Janem Henrychem Proškovským z Krohensteinu (\* 1622, † 1668)<sup>6</sup> o subsidiaritě práva obecného v Čechách. Byl to spor zásadní a byl ozvukem celoevropského potýkání se mezi zemskými zákony a obecným římským právem. Kyblín porovnával domácí zákony se zákony římskými a výsledky své komparace vydal ve spise „*Tractatus novus de Differentiis juris communis et bohemicis*“. Kyblín razil přednost působnosti práva domácího před obecným, pokud nedostačují domácí zákony, je nutno se obrátit na panovníka, a nikoliv si subsidiárně vypomoci právem římským. Proškovského odpověď byla naopak opačná, uznával subsidiaritu obecného práva a dovozoval, že užití římského práva vyplývá přímo ze zemských zákonů

---

velký obdivovatel. Ke Carpзовovi Hausmann, Jost: Grundzüge der Strafgeschichte. In: Unrecht und Recht. Kriminalität und Gesellschaft im Wandel von 1500–2000. Koblenz 2002, s. 43–62. Dále disertační práce Klause Bollmanna „Die Stellung des Inquisiten bei Carpзов – Eine Untersuchung über den Gemeinen Deutschen Strafprozeß des 17. Jahrhunderts. Marburg 1963.“ Případně Hattenhauer, Hans: Evropské dějiny práva. Praha 1998, s. 403–406.

<sup>4</sup> Viz Jireček, Hermenegild: Právnický život v Čechách a na Moravě v tisícileté době od konce IX. do konce XIX. století. Praha–Brno 1903, s. 420. Jireček stejně jako většina dalších právních badatelů (Auersperg, hesla v Ottově slovníku, Riegerové slovníku případně Wurzbachové lexikonu císařství Rakouského) vychází z Pelcových Abbildungen Böhmischer und Mährischer Gelehrten und Künstler... Prag 1777, bey Johann Karl Hraba. Ve VKOL pod sig. 34.628.

<sup>5</sup> Přesný výklad těchto pojmů viz Bartošek, Milan: Encyklopedie římského práva. Praha 1981, s. 106–107, 135–136, 174.

<sup>6</sup> O obou právnících a jejich učené při viz Jireček, Hermenegild: Právnický život v Čechách a na Moravě v tisícileté době od konce IX. do konce XIX. století. Praha–Brno 1903, s. 411–416.

(z Obnoveného zřízení zemského).<sup>7</sup> Jádrem univerzitního studia zůstávalo přirozeně právo římské, Corpus Iuris Civilis bylo denním chlebem studentů práv, docházelo k novým komentářům, římské právo bylo konfrontováno se zemskými zákony, nově se objevil zvláštní typ literatury tzv. decisiones (sbírky konzilií). Tyto decisiones byly cvičným materiálem pro studenty. Jednalo se o sbírky rozhodnutí soudů, tyto judikáty byly analyzovány z různých pozic, konfrontovány s názory jednotlivých učenců, právních škol. Takto se vytvořilo tzv. pandektární právo (usus modernus pandectarum), jak píše Hans Hattenhauer: „Právní praxe pronikala nově do římského práva a přizpůsobovala je dobovým potřebám...“<sup>8</sup> Weingarten přišel do styku s moderní pandektární literaturou, nepochybně se jmény Carpzov, Strykius, Zasius, což byli vůdčí duchové tohoto hnutí.<sup>9</sup> Weingarten studoval sice v počátcích prosazování se ducha pandekt a zůstal odborníkem především na domácí právo, leč nové metody (především srovnávací právo), nový způsob uvažování jej taktéž formovaly a ovlivnily na celý jeho vědecký život.

### **Weingartenův profesní život**

Po uzavření vestfálského míru mohli Habsburkové, nejdříve Ferdinand III. a poté především Leopold I., přistoupit k vybudování svoji verze absolutismu, která mimo jiné zahrnovala vytvoření silného a schopného státního úřednického aparátu.<sup>10</sup> Klíčovým (státo)právním dokumentem tohoto období je Obnovené zřízení zemské (dále OZZ) pro Čechy z roku 1627,<sup>11</sup> které v souhrnu s pozdějšími doplňky (tzv. Novelly a Deklaratoria)<sup>12</sup> stanovilo základní zásady v oblasti soudnictví, majetkové, trestního práva, správy, státního práva apod.<sup>13</sup> Obnovené

<sup>7</sup> Mimo Jirečka se o sporu Kyblín–Proškovský lze dopátrat i v práci Klabouch, Jiří: Osvicenské právní nauky v českých zemích. Praha 1958, s. 36.

<sup>8</sup> Hattenhauer, Hans: Evropské dějiny práva. Praha 1998, s. 402.

<sup>9</sup> Klabouch, Jiří: Osvicenské právní nauky v českých zemích. Praha 1958, s. 75.

<sup>10</sup> Hojda, Zdeněk: Kulturní investice staroměstských měšťanů v letech 1627–1740. Příspěvek k dějinám kultury barokní Prahy II., Pražský sborník historický 27, 1994, s. 76–78. K danému tématu existují podrobnější studie Valentina Urfuse, např. o Františku Karlu Přehořovském či Janu Krieglsteinu ze Sternfeldu.

<sup>11</sup> OZZ obsahuje jak procesní, tak i hmotněprávní ustanovení z oblasti trestního práva. V člancích T.I–T.XXX pojednává o vraždě a zabití, přičemž pod pojem mord zahrnuje oba tyto významy. K systematice OZZ, deklaratorií a novel viz Kadlecová, Marta: České a moravské zemské právo procesní v první polovině 17. století. Praha 2005, s. 11–30.

<sup>12</sup> Těmito novelami a deklaratorií bylo OZZ doplňováno, měněno, rušeny jednotlivé články, vysvětlována jednotlivá ustanovení apod.

<sup>13</sup> Veselý, Zdeněk: Dějiny českého státu v dokumentech. Praha 1994, s. 174.

zřízení vycházelo z teorie propadnutí práv, jež stanovila, že stavové svým povstáním ztratili všechna svá privilegia a panovník jim vrátil jen tolik svobod, kolik uznal za vhodné.<sup>14</sup> Stalo se základem pro formování absolutistického státu, pro formování institucí byrokratického státu a s tím spojeným vytvářením silného profesionálního úřednického aparátu. Součástí tohoto aparátu byl přirozeně i soudní systém. Osazenstvo soudů se začalo profesionalizovat, vytvářela se právníká úřední vrstva, v praxi se začal prosazovat velmi výrazně písemný římskokanonický proces. Hlavním znakem pobělohorského procesu se stala právě jeho písemnost a tajnost celého řízení,<sup>15</sup> což s sebou vedle pozitiv v podobě lepší přípravy podkladů k rozhodnutí neslo i výrazná negativa v neúměrném protahování řízení, ve zvýšení finanční nákladnosti celého systému, vzrostl význam advokátů, soudního úřednictva apod.<sup>16</sup>

Tato situace byla pro absolventy právnických fakult přirozeně příznivá a skýtalta možnosti pro kariéru nejen ve svobodných povoláních, ale i v úřadech královských a poddanských měst, v zemském úředním či soudním aparátu, případně pro ty šťastnější i dvorskou kariéru. Weingarten v roce 1666 nastoupil jako druhý syndik neboli tajný písař na Malé Straně. Od počátku malostranského působení se projevil jeho píle, když už v roce 1667 vydal dílo „*Compendium juris municipalis Pragensis*“ (aproboval jej sám Kyblín)<sup>17</sup> a během následujících jedenácti let rozvíjel svoji vědeckou činnost i v dalších spisech např. „*Möglichster Kurtze nach verfasster Teutscher Auszug von Böhmischen Stadt-Rechten*“ z roku 1668, „*Vindemia Judicialis*“ 1669, „*Kurtz begriffener Auszug der Verneuerten Lands-Ordnungm Novellen und Declaratorien*“ z roku 1670 apod. V roce 1677 se Weingarten posunul v kariérním žebříčku opět o stupínek výše, když se stal na Malé Straně prvním syndikem a zároveň radním, což byla v hierarchii královských měst vysoká pozice.

Presto teprve rok 1678 lze z hlediska Weingartenova profesního života považovat za rok zlomový. Stal se totiž německým sekretářem u apelačního soudu. Je nutno si uvědomit, že v pobělohorských Čechách nebylo prestižnější právní pozice, vyjma ve Vídni sídlící České dvorské kanceláře, než místo u Rady nad

<sup>14</sup> Klabouch, Jiří: Staré české soudnictví (jak se dříve soudovalo). Praha 1967, s. 135.

<sup>15</sup> Začala platit zásada: „Co není ve spise, neexistuje“, viz Malý, Karel: České právo v minulosti. Praha 1995, s. 144. Dokazování se přeneslo z přelíčení do přípravného řízení, které počtem úkonů a časově narostlo. Blíže Kadlecová, Marta: Přípravné řízení v Obnoveném zřízení zemském. Srovnání české a moravské verze. Právněhistorické studie, 32, 1992, s. 115.

<sup>16</sup> Novotný, Lubomír: Kauza „Abeles“. Příklad řízení v trestní věci před apelačním soudem na sklonku 17. století. In: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2008. Olomouc 2009, s. 202.

<sup>17</sup> Jireček, s. 412.

apelacemi, případně univerzitní kariéra.<sup>18</sup> Samotný apelační soud posiloval svoji autoritu s každým desetiletím po ukončení Třicetileté války. Postupně se vyprofiloval v hlavní odvolací instanci pro prvoinstanční soudy v českých zemích.<sup>19</sup> Rada nad apelacemi se stala zároveň nejpovolanejší odbornou právní instancí, podávala naučení, řešila odvolání, rozklady,<sup>20</sup> postupně po odborné stránce vedla soudní řízení u soudů nižší instance,<sup>21</sup> při revizích postupovala v součinnosti s Českou dvorskou kanceláří ve Vídni.<sup>22</sup> Apelační soud byl tvořen prezidentem a apelačními rady, s lavicemi doktorů a lavicí šlechticů (lavice měšťanská po Bíle hoře zanikla). Weingarten i zde začínal od píky, tedy od pozice německého sekretáře, která předcházela místům v lavici doktorské. Již roku 1681 jej český král a císař Leopold I. povýšil do šlechtického stavu a v roce 1693 se stal konečně plnohodnotným apelačním radou.<sup>23</sup>

<sup>18</sup> U apelace a ve dvorské kanceláři šlo o nejlépe honorovaná místa, apelační soud byl navíc i místem, které, řečeno dnešními slovy, sjednocovalo judikaturu a v praxi se podílelo na tvorbě právní vědy, více viz Petráň, Josef: Každodennost právnického studia prvních generací Karlo-Ferdinandovy university. In: Pocta prof. JUDr. Karlu Malému, DrSc., k 65. narozeninám. Usp. Ladislav Soukup. Praha 1995, s. 186.

<sup>19</sup> OZZ věnovalo apelačnímu soudu jen jeden článek, podrobněji se mu věnovaly deklaratoria, novely a panovnické instrukce. Revizi nad rozhodnutími apelace měl jen panovník a žádost se předkládala české dvorské kanceláři. Viz Kadlecová, Marta: České a moravské zemské právo procesní v první polovině 17. století. Praha 2005, s. 139.

<sup>20</sup> V případě rozkladu měl apelační soud vysvětlit nejasné výrazy a formulace v rozhodnutí, jež vydal. Viz Adamová, Karolína: Apelační soud v Českém království v letech 1548–1651. In: Collectanea opusculorum ad Iuris Historiam Spectantium Venceslao Vaněček Septuagenario ab Amicis Discipulisque Oblata. Praha 1975, s. 110.

<sup>21</sup> Předepisoval tzv. interrogatorium, tj. soupis otázek, jež se měly klást obviněnému při vyšetřování, odpovědi obviněných nesly název tzv. responsoria. Zároveň tohle zvýšení významu rady nad apelacemi vedlo, jak píše Čechura ve své práci o kriminalitě v raném novověku, k přetížení apelačního soudu, což ovšem neznamenaloby nárůst organizačních či administrativních chyb v práci tohoto soudu. Čechura sám píše, že „...v celé monografii, u více než půl tisícovky případů, jsem našel jen jeden, který prozrazuje, že úředníci Apelačního soudu, sídlící na Pražském hradě, poslali svůj dokument jinam než měli“, viz Čechura, Jaroslav: Kriminalita a každodennost v raném novověku. Jižní Čechy 1650–1770. Praha 2008, s. 20.

<sup>22</sup> Český kancléř byl nejvyšším úředníkem Koruny a fakticky rozhodoval „...soudní věci, které v jakékoli formě (revise, apelace, suppliky, stížnosti) na krále přišly, ve zvláštních soudních senátech“, viz Kapras, Jan: Přehled právních dějin země České koruny. Právní prameny a dějiny státního zřízení do roku 1848. Díl I. a II. Praha 1927, s. 174. Česká dvorská kancelář měla „...působnost řádného nejvyššího soudu pro země koruny České...“, viz Kalousek, Josef: České státní právo. Praha 1892, s. 119.

<sup>23</sup> Abbildungen Böhmischer und Mährischer Gelehrten und Künstler nebst kurzen Nachrichten von Ihren Leben und Werken. Dritter Theil. Prag 1777, bey Johann Karl Hraba, der H. H. Stände im Königreiche Böhmen Buchdrucker. Verfasser und Herausgeber Franz Martin Pelzel,

Paradoxně na vrcholku kariéry se začínají stupňovat Weingartenovy finanční problémy. Za jeho neuvěřitelnou píli, jež se zračí v jeho právnických spisech (viz níže), lze začasto vycítit, že jsou tvořeny nejen v touze po vědeckém poznání apod., ale i z důvodu nedostatku peněz. Apelační radové, ač dobře placeni, měli totiž jednu velkou nevýhodu. Ta spočívala v tom, že jim panovnická instrukce zakazovala mimosoudní výdělečnou činnost.<sup>24</sup> Přes neutuchající spisovatelskou činnost (v roce 1694 mu vychází například „*Manuale et respective favus mellis*“, jedna z jeho nejdůležitějších prací, která čítá přes 900 stran, v témže roce jeho vůbec nejdůležitější spis „*Trifolium quatuor foliorum*“ apod.) je tak nucen požádat na sklonku svého života o panovnické dobrodiní a udělení výročního platu z milosti.<sup>25</sup> Johann Jacob Weingarten nakonec umírá tísněn hmotnými poměry 16. října 1701.

### Weingartenovo juristické dílo

Již výše bylo zmíněno, že Weingartenovo dílo je velmi rozsáhlé. Patřil k populárním autorům své doby a jeho práce byly běžnou součástí knihoven osob (nejen) právního stavu.<sup>26</sup> První, kdo se jeho osobou a jeho dílem zabýval, byl

---

s. 124. Současný přední badatel v oblasti advokacie Stanislav Balík taktéž řadí Weingartena do „trojky“ nejvýznamějších českých advokátů (společně s Neumannem z Pucholze a Josefem Azzonim) mezi roky 1648–1781. Viz Balík, Stanislav: Pražská advokacie v letech 1648–1781. In: Documenta Pragensia XXVII. Město a intelektuálové od středověku do roku 1848. Sborník statí a rozšířených příspěvků z 25. vědecké konference Archivu hlavního města Prahy, eds. O. Fejtová, V. Ledvinka, J. Pešek, Praha 2008, s. 871.

<sup>24</sup> Uvedeno v článku X. v instrukcích k činnosti apelačního soudu, jež vydal Ferdinand III. Viz Verneüerte Königlische Instruction, Weyl. Ferdinandi III. Dem Hochlöbl. Königl. Böhmischen Appellations-Tribunal Ob dem Prager-Schloß Vormahls ertheilt...Vormahlen extractivè in öffentlichen Druck gegeben, Von Johann Jacob, Equite de Weingarten, Weyland Königl. Rath und Secretario bey Hochgedachten Tribunal... Nürnberg 1712. Ve VKOL pod sig. 35.882.

<sup>25</sup> Jireček, s. 420. Pelcl, s. 125.

<sup>26</sup> K tomuto tématu Olga Fejtová ve svém článku o měšťanských knihovnách v 17. století, kdy uvádí, že Weingartenovo dílo vystřídalo odborné dílo Koldínovo a byl nejčastěji se vyskytujícími aktuálním autorem. Viz Fejtová, Olga: Měšťanský čtenář 17. století a recepce aktuální barokní literatury. In: Barokní Praha – Barokní Čechie 1620–1740. Sborník příspěvků z vědecké konference o fenoménu baroka v Čechách, eds. O. Fejtová, V. Ledvinka, J. Pešek, Vít Vlnas, Praha 2004, s. 636. Dále Hojda, Zdeněk: Kulturní investice staroměstských měšťanů v letech 1627–1740. Příspěvek k dějinám kultury barokní Prahy II., Pražský sborník historický 27, 1994, s. 64. Dále Pleva, Martin: Knihovny několika moravských barokních šlechticů na základě jejich pozůstalostních inventářů. In: Opera romanica I. K výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven, ed. J. Radimská, České Budějovice, s. 154. Weingartenovy práce byly součástí knihoven nejen institucionálních, šlechtických, měšťanských, ale byly obsaženy i v soukromých bibliotékách nižšího kléru, viz Ryantová, Marie: Knihovny světských duchovních arcidiecéze

František Martin Pelcl v svých *Abbildungen*.<sup>27</sup> Tento uvádí celkem 23 děl. Stejný počet prací uvádí i další právní badatel, jímž byl Josef Karl von Auersperg, jurista, dvorní rada u vyšší justiční školy (oberste Justizstelle) a především první historik apelačního soudu. Jeho „*Geschichte des Königlichen böhmischen Appellationsgerichtes*“<sup>28</sup> jsou chronologickým zpracováním dějin soudu (první díl) a důležitých osob spojených s Radou nad apelacemi a popisem jejich děl (druhý díl). Oba badatelé mají téměř shodný svod Weingartenových děl, liší se pouze v tom, že Pelcl má ve svém seznamu navíc práci „*Instruction der königlichen und leibgeding Städte im Königreich Böhmeim*“, což je dílo, které Weingarten přičleňoval jako prítisk k jednotlivým tiskům věnujícím se městským právům. Pelcl dále na rozdíl od Auersperga neuvádí dílo „*Prodromus Redivivus Speculi Judicum*“, Auerspergoví naopak chybí „*Prodromus speculi Judicum*“. Třetím autoritativním výčtem Weingartenových děl je publikace právního historika Hermenegilda Jirečka „*Právníký život v Čechách a na Moravě v tisícileté době od konce IX. do konce XIX. století. Praha–Brno 1903*“. Jireček ve svém registru citá již 26 děl, přičemž ve vztahu k předchozím dvěma badatelům neuvádí „*Feuer-Lösch-Ordnung der königl. Residentz kleineren Stadt Prag*“ z roku 1667, který sestavil Weingarten v době působení na Malé Straně, dále pomíjí jediné dějepisné dílo „*Fürsten-Spiegel oder Monarchia deß höchtlöblichen Ertz-Hauses Oesterreich*“ z roku 1673. Dále Jireček uvádí dílo pod názvem „*Manuductio oder Wegweiser...*“ z roku 1680, Auersperg a Pelcl uvádějí pravděpodobně stejné dílo pod jiným názvem, a to „*Instructio der königlichen Richter im Königreich Böhmen*“. Tato rukověť pro subjekty soudního řízení na prvním stupni vyšla v roce 1682 i v češtině pod názvem „*Manuductio aneb Cestowůdce, kterak při práwých stawu městského ve králowstwíj Českém saud weden býti má*“. Naopak Jireček oproti osvicenským historikům přidává práci „*Kurtz begriffener Auszug der Verneueren Lands-Ordnung, Novellen und Declaratorien...*“. Tyto soupisy se staly vodítkem a porovnávacím materiálem

---

pražské na konci 17. a na počátku 18. století. In: *Opera romanica 1. K výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven*, ed. J. Radimská, České Budějovice, s. 246. Jeho dílo nebylo přítomno pouze v Čechách, ale i na Moravě, viz podrobněji Komárek, Filip: *Moravští zemští advokáti v 2. polovině 17. století a jejich knihovny*. Magisterská diplomová práce. Brno 2008. Dostupné na [http://is.muni.cz/th/64459/ff\\_m\\_b1/?lang=en](http://is.muni.cz/th/64459/ff_m_b1/?lang=en). Morava ovšem nezachytila prudký rozvoj právní vědy ve 2. pol. 17. století, takže význam Weingartena nebyl tak výrazný jako v Čechách. Důvody viz Válka, Josef: *Dějiny Moravy*. Díl 2, *Morava reformace, renesance a baroka*. Brno 1995, s. 191 an.

<sup>27</sup> Klabouch také uvádí, že Pelcl je příčinou toho, že Weingarten je ceněn výše, než by si zasloužil, viz Klabouch, *Osvicenské právní nauky v českých zemích*. Praha 1958, s. 47.

<sup>28</sup> Vydáno v roce 1805 u Widtmanna v Praze, dostupné na <http://books.google.cz>. Weingartenův biografický medailon na s. 157–183.

při rozčleňování, popisu a obsahových výtazích Weingartenových děl ve fondu starých tisků ve Vědecké knihovně v Olomouci.

### Weingartenovy práce ve fondu Vědecké knihovny v Olomouci

V fondu starých tisků se nachází celkem 57 položek s nějakým autorským vztahem k J. J. Weingartenovi (přímý autor, komentátor, kompilátor apod.). Vlastních individuálních děl je celkem 30. Oproti zmíněným pracím výše uvedených autorů se ve fondu VKOL vyskytují 3 díla, která jsou uvedena navíc. Nejde o významné tisky, spíše o souhrnné registry, odkazující na jiná rozsáhlá právní díla (např. „*Scena iluminata*“, „*Scena Muta*“, obě v jednom konvolutu). Výjimkou je „*Anhang zum vollständigen Auszug der Verneurten Köni: Lands-Ordnung im Erb-Königreich Bohaimb*“, v tomto případě jde o rozsáhlejší práci skládající se z doplňujících textů k OZZ v podobě reskriptů, deklaratorií a novel apod. Naopak ve fondu VKOL chybí dílo, jež Auersperg považuje za „...vortrefflichste das aus Weingartens Feder gestossen ist...“<sup>29</sup>. Jde o „*Trifolium quatuor foliorum*“ z roku 1694. Je to klíčová procesní příručka pro subjekty soudního řízení, především v oblasti žalob a širěji vůbec v soudních podáních. Weingarten zde udává návod k podávání žalob, způsob, jakým má žalobce vystupovat při hlavním líčení, co vše má podání obsahovat apod. Auersperg píše, že tento tisk byl od momentu svého vydání velmi žádaný a i v dnešních dnech (myšleno na počátku 19. stol.) je tato práce těžko dostupná, a pokud se objeví na pultech, ihned mizí.<sup>30</sup> Vedle *Trifolia* neobsahuje fond starých tisků VKOL ani „*Systema Juris Provincialis*“ z roku 1698, „*Systema Juris Municipalis*“ z roku 1699, „*Compendium Juris Provincialis*“ z roku 1677 a „*Instructio der königlichen Richter*“ (pod jiným názvem „*Manuductio oder Wegweiser*“) z roku 1680.

Celá Weingartenova vědecká a spisovatelská činnost vyústila v rozsáhlý rejstřík právních prací (neprávní dílo vydal jen jedno). Jak již jsem výše zmínil, lze se domnívat, že jeho čínorodost byla do značné míry způsobena i jeho celoživotním předlžením. I proto jsou jeho díla často opakujícími se kompiláty: „...výtahy z výtahů, rejstříky a manuály, tohle vše bylo tištěno v opakovaných vydáních a sloužily ještě dlouhá léta právním praktikům“.<sup>31</sup> Vezmeme-li do ruky právní publikace barokní doby, dostaneme se k těžko přístupné materii, ke složitému systému zkratk a odkazů, často se objevují moralistní práce, odkazy na biblické

<sup>29</sup> Viz Auersperg, Karl Josef: *Geschichte des Königlichen böhmischen Appellationsgerichtes*. Prag 1805, s. 175. Dostupné na <http://books.google.cz>.

<sup>30</sup> Tamtéž.

<sup>31</sup> Klabouch, *Osvicenské právní nauky v českých zemích*. Praha 1958, s. 47.



a antické motivy, tohle vše zpravidla podepřeno komplikovanou barokní němčinou, případně latinou apod.<sup>32</sup> Svody této doby jsou tvořeny právními akty různé síly, různé závaznosti, různé proveniencie, tato díla mají těžko vysledovatelnou systematiku, jde o právní akty v různých formách (patenty, instrukce, reskripty, deklaratoria, usnesení, konfirmace, rozkazy, novely, extrakty, dekrety, dispensy, pragmatiky, intimace apod.). Tento stav způsoboval nepřehlednost v právní oblasti a v souvislosti s bobtnáním úřednického aparátu a vůbec byrokratizací bylo třeba vytvářet přehledné rejstříky, výtahy a manuály. Tohle volání po jasnosti a přehlednosti se snažil Weingarten vyslyšet (ovšem jeho práce pokrývaly celé spektrum právního písemnictví od rozsáhlých svodů až po přehledové rejstříky).

Pro bližší seznámení jsem vybral jedno dílo z právní oblasti a taktéž jedno dílo neprávní, jež tvoří ve Weingartenově práci výjimku. Touto prací je „*Fürsten-Spiegel oder Monarchia deß höchlöblichen Ertz-Hauses Oesterreich...*“ z roku 1673.<sup>33</sup> Jedná se o rozsáhlý dvoudílný tisk historického charakteru. Jireček jej ve svém soupisu neuvádí vůbec, Auersperg jej považuje ve své době za zcela bezcenný: „...in unsern Zeiten aber hat es ganz gewiss gar keinen Werth“.<sup>34</sup> Zajímavý je tento tisk především pro bohatou mědirytinovou přílohu tvořenou celkem 60 podobiznami významných příslušníků české šlechty, případně šlechty spojené s Habsburky, a podobiznami členů habsburského domu. Obsahově se jedná o několik dějových linií, které nemají jasné systematické uspořádání, jde o dějiny habsburského rodu od bájných předků až po Leopolda I., o dějiny českých panovníků se zdůrazněním na nástupnické dohody českých vládařů s Habsburky z před roku 1526 (např. dědická dohoda z roku 1364, případně dohoda mezi Zikmundem Lucemburským a Albrechtem Habsburským apod.). Weingarten taktéž popisuje jednotlivé římské panovníky, císaře a krále a ukazuje na propojenost Habsburků s tímto trůnem. Do těchto dějových linií vkládá vsuvky o původu jednotlivých etnik (např. „Von Ursprung der Böhmischen Nation“, kde uvádí, že původ slova Slované je „...von Wort Sláwa... oder Swětla“),<sup>35</sup> přičemž pramenně vychází z bajkaře Hájka, Balbína, Paprockého, Piccolominiho, Stránského, Kosmase či Dubravia. Celá práce je bez jasného systému, nejde o lineární líčení

<sup>32</sup> Klabouch je z těchto důvodů až nepřiměřeně kritický, označuje Weingartenův styl (a většiny jeho barokních souputníků) za nejasný, nechutný, nabubřelý apod. Klabouch, s. 47 a 122.

<sup>33</sup> Vytisťeno na Malé Straně u Johanna Arnolta Dobroslawinu, ve VKOL pod sig. II 34.431.

<sup>34</sup> Auersperg, s. 162.

<sup>35</sup> Fürsten-Spiegel oder Monarchia deß höchlöblichen Ertz-Hauses Oesterreich... durch Johann Jacob von Weingarten... Prag 1673, bey Johann Arnold von Dobroslawina, s. 27. Ve VKOL sig. II 34.431.

a monotematické pojednání, časté jsou dějově i časově nelogické vsuvky. Vedle českých dějin (v podstatě od starých pověstí českých a dějin Přemyslovců až po významné české šlechtické rody) se Weingarten věnuje i polským, uherským, saským, tureckým, horno- a dolnorakouským dějinám, moravským dějinám, Lužici, Nizozemí, Sedmíhradsku, zkrátka všem zemím, které měly co do činění s rodem habsburským. Na závěr prvního dílu připojuje i stručné pojednání o apelačním soudu, kam již za 5 let vedly jeho kariéerní stopy.

Ze zbylého rejstříku výlučně právních prací jsem pro bližší představení vybral rozsáhlý kompilační svod právních aktů, jenž je typickým reprezentantem jistě výšece Weingartenových děl. Jedná se o „*Fasciculi Diversorum Jurium*“ z roku 1690.<sup>36</sup> Auersperg hovoří o této práci jako o dokladu autorovy pile, tento tisk dle něj ukazuje: „Es zeugt von dem ungemeinen Fleiss des Verfassers“.<sup>37</sup> Tato rozsáhlá práce čítající téměř 1 400 stran vycházela vstříc praktikujícím právníkům a přinášela v jednom svazku pestrý svod právních aktů, jež byly důležitou pomůckou pro účastníky soudních řízení (jsou zde kompilovány právní předpisy české, saské, slezské, moravské, horno- a dolnorakouské apod.). Jde soubor právních aktů různého druhu, různé právní síly, různé právní závaznosti, skládající se ze dvou knih. První kniha se člení na 4 části. První část je věnována saskému procesnímu a soudnímu řádu, vedle procesního ustanovení saského práva je v první části věnován prostor i civilním normám, právním předpisům vztahujícím se k obchodním věcem, konkurzům (Crida Ordnung), hypoteckární věci, právům a povinnostem věřitelů a dlužníků. Jako appendix je k první části připojen „Landes Ordnung des Ertz-Hertzogthums Oesterreich des Landes ober der Enns“. Druhá část první knihy obsahuje opět ustanovení vztahující se k saskému právu „Extract der sächsischen Constitutionem“. Dále jsou v druhé části právní akty týkající se Židů v Čechách „Pragensium Judaeorum Privilegia“, vydaný Ferdinandem III., jenž zaručoval Židům ochranu nad jejich usídlením v Praze a v Čechách a protektorství nad jejich obchodováním. Ve třetí části první knihy je nejvíce ustanovení věnováno civilním věcem opět ze saského práva, především dědickému právu – dědické nástupnictví, testamenty, dědické postavení manželek, dětí, mužů, žen apod. Dále je ke třetí části připojen katalog prezidentů, radů, sekretářů, kancelistů, registrátorů a dalšího personálu patřícího k apelačnímu soudu. Ve čtvrté části první knihy je pojednáváno o kriminálních

<sup>36</sup> Der Röm. Kayserl. auch zu Hungarn und Böheim Königl. Majestät Appellations-Raths und Secretarii ob dem königlichen Prager Schloss Johann Jacob von- und zu Weingarten Rittern, Fasciculi Diversorum Jurium... Nürnberg 1690, in Verlegung Johann Ziegers Buchhändlers. Ve VKOL ve 3 exemplářích pod sig. II 7.261, III 34.426, II 630.773.

<sup>37</sup> Auersperg, s. 172.

deliktech, opět jsou porovnávána ustanovení saského práva s právem rakouským, především Ferdinandeou. Katalog skutkových podstat vystihuje sestupně jejich společenskou nebezpečnost ve vnímání tehdejší doby. Ke čtvrté části je přičleněno taktéž celé znění Ferdinandey a Caroliny. V první knize je vidět velké ovlivnění Benediktem Carpzovem, který byl evropsky významnou právní autoritou a jehož Weingarten velmi ctíl. Druhá kniha je věnována právním předpisům vztahujícím se ke Slezsku.<sup>38</sup> Prostor je věnován především nejdůležitějšímu dolnoslezskému městu Vratislavi, když je přetištěn její procesní a soudní řád. Dále je v podstatě uveden soupis a jsou přetištěna zemská zřízení pro jednotlivá slezská knížectví (Münstrberk, Olešnice, Opolsko-Ratibořsko, Svidnicko, Javornicko, Těšín apod.).

Fürsten-Spiegel reprezentuje výjimku ve Weingartenově díle, naopak Fasciculi ukazuje jeho typizovanou práci. Nedostatek prostoru neumožňuje se věnovat podrobněji ostatním dílům. Ukázalo by se, že apelační rada Weingarten měl ve svém rejstříku celou paletu právních prací, rozsahem sice krátké, ale potřebné pomůcky, manuály, abecední slovníky právních pojmů, dále moralizující díla, rozsáhlé svody právních aktů či teoretické práce. Hodnocení barokních právníků a vůbec celé právní kultury podléhá vždy náladě doby. Jinak ji viděli osvícenští autoři, jinak badatelé na konci fin d'siecle, jinak v 50. letech věku extrémů. Vlastní studium barokních právních pramenů je velmi náročné pro svoji rozsáhlost a začastou nesrozumitelnost, leč v případě Johanna Jacoba Weingartena lze říci slovy Hermenegilda Jirečka, že tento právník se zapsal v oboru českého práva způsobem „nezapomenutelným a všeliké cti hodným“.<sup>39</sup>

### Seznam Weingartenových děl umístěných ve fondu VKOL

1. *Codex Ferdinando-Leopoldino-Josephino-Carolinus...*, celkem 4 exempláře, 3× pod sig. 34.435, 1× pod sig. III 34.423.
2. *Manuduction zum Rechts-Proceß sowohl bei denen höheren als Stadtgerichtlichen Instanzen im Erb-Königreich Böhmeimb, und Erb-Marggrafthum Mährhen...*, 1 exemplář pod sig. 7.246
3. *Viertmahlig-vernehrt-und von denen Fählern gereinigter Außzug Der Königlichen Stadt-Recht, im Erb-Königreich Böhheimb, mit Anführung derer, in denenselben einstimmigen Texten, und wo in der verneuerten Königl. Böhmischn- auch Mährischen Landes-Ordnungen, Novellen, Declaratorien, Königl. Appellations-*

<sup>38</sup> Vyjma recesů (tj. smluv o odstoupení) se saským kurfiřtem z roku 1635, kdy Habsburkové odstoupovali Sasku Horní a Dolní Lužici.

<sup>39</sup> Jireček, s. 420.

- und Königl. Städt Instructionen/ Gött- Geist- und allgemeinen Kayserlich- auch andern etwelchen Rechten, und bey verschiedenen Rechts-Gelährten...,* celkem 5 kusů, 2× pod sig. 619.187, 1× 619.260, 1× 6.279 (součást konvolutu 6.278–6.280), 1× 7.404 (součást konvolutu 7.404–7.405).
4. *Verneüerte Königliche Instruction, Weyl. Ferdinandi III. Dem Hochlöbl. Königl. Böhmischen Appellations-Tribunal Ob dem Prager-Schloß Vormahls ertheilt...,* 1 exemplář pod sig. 35.882.
  5. *Codex Ferdinando-Leopoldinus...,* 1 exemplář pod sig. II 7.301.
  6. *Hodaeporicum... Seu Index Generalis...,* 1 exemplář pod sig. 34.964.
  7. *Panoplia Judicialis...,* 1 exemplář pod sig. 7.403.
  8. *Scena Illuminata illustrissimo Domino Domino Maximiliano Norberto Krakowsky S. Rom. Imp. Comiti De Kolowrat, Domino in Teinitzel, Piessin, Janowicz, Dessenicz, Regio-Waldward, Perrowicz Sac: Caes: Reg: Maj: Actuali Camerario, et Reg: Appellationum Consiliario Dignissimo...,* 2 exempláře, 1× pod sig. 36.312 a 1× pod sig. 7.156, sig. 36.312 je součást konvolutu 36.312–36.314.
  9. *Scena Muta illustrissimo Domino Domino Maximiliano Norberto Krakowsky S. Rom. Imp. Comiti De Kolowrat, Domino in Teinizel, Piessin, Janowicz, Dessenicz, Regio-Waldward, Perrowicz Sac: Caes: Reg: Maj: Actuali Camerario, et Reg: Appellationum Consiliario...,* 1 exemplář pod sig. 36.313, součást konvolutu pod sig. 36.312–36.314.
  10. *Cornucopiae Joannis Jacobi Equitis de et in Weingarten, sacrae caesareae regiaeque majestatis Appellationum consiliarii ibidemque secretarii, in se continens definitiones et materias juridicas cum designatione authorum selectorum, qui ex instituto peculiare de iis scripsere tractatus, et diversarum remissive adductarum, in celeberrima et antiquissima Carolo-Ferdinanda universitate Pragensi propugnatarum quaestionum et dissertationum,* 2 exempláře, 1× pod sig. 34.973, 1× pod sig. 7.402 (součást konvolutu 7.400–7.402).
  11. *Manuale et respective favus mellis...,* 1 exemplář pod sig. 7.397.
  12. *Prodromus Hodaeporici Joannis Jacobi Equitis De Weingarten Sacrae Caesareae, Regiaeque Majestatis Apellationum Consiliarij & Secretarij. Das ist: Wegweisung zu denen Kays. und Königlichen allergnädigsten Declaratorien, Rescripten, und anderen den statuum publicum, Politicum, und das Justitz-Weesen betreffenden Sachen, woselbte indessen diess anhero im Druck ausgegangenen Büchern befindlich seynd,* 1 exemplář pod sig. 36.327.
  13. *Pro Sacrae Caesareae, Regiaeque Majestatis bono publico. Vindemiae judicialis...,* 2 exempláře, 1× pod sig. 7.399, 1× pod sig. 7.003.

14. *Andermahlig-Vermehrte Edition Speculi Civium Oder Burger-Spiegels. Worinnen nicht allein der Königlichen Städt-Instruction im Königreich Böhaimb, kurtz verfafter, nebst vielen Moralien, und was einen Vorsteher einer Gemeinde zu thun oblieget, wie selbiger beschaffen seyn solle, sondern auch zu finden wie die anjetzo Glorreich-Regierende Kayserl. und Königl. May Leopoldus Maximus sey ein Beschützer und Retter der teutschen Freyheit ein Stützen der wacklen-den Thronen, ein Überwinder der Ottomannischen Porten, ein schröcken der Tyrannen....*, 1 exemplář pod sig. 7.400 (součást konvolutu 7.400–7.402).
15. *Andermahlige und vermehrte Edition Vindemiae Judicialis, Oder Ubllicher Rechts-Process, Nechst Anziehung der processen Mannigfältigkeit, wo von der-gleichen und etwelchen Politzey auch ad statum publicum gehörigen Sachen, in Gött-Geistlich-allgemeinen Kayserl. königl. Böhmisich-Mährisich- Schlesisich-Ober und Nieder Oesterreichisich-Tyrolisich... und einiger berühmter Städt-Rechten gehandelt wird,* 2 exempláře, 1× pod sig. 7.155, 1× pod sig. 7.731.
16. *Vindemia Judicialis, das ist: in unterthänigen Ehren gegen dem hochlöbl. König-reich Böhheimb aus dessen Rechten, Ordnung- und Instructionen in möglichster Kürtze so wol der höhern als Stad-Gerichtern zusammen getragen- und gezo-gener ublicher Rechts-Process nebst Anzeügung der Processen Manigfaltigkeit, auch wo von derley meistens einstimmigen Rechts- etwelchen Policey- und andern Sachen in Gött- Geist- allgemeinen Kays. Römischen Reichs Cammer-Mährisich-Ober- und Nieder-Oesterreicherisich-Tyrolisich-Sachsen, Bayrischen, Nürnrenberger-Franckfurter- und Lübecker Rechten, auch Breßlauischer Constitution....*, 1 exem-plář pod sig. 35.742 (součást konvolutu 35.741–35.743).
17. *Der Röm. Kayserl. auch zu Hungarn und Böhheim Königl. Majestät Appelations-Raths und Secretarii ob dem königlichen Prager Schloss Johann Jacob von- und zu Weingarten Ritters, Fasciculi Diversorum Jurium....*, 3 exempláře, pod sig. II 7.261, III 34.426, II 630.773.
18. *Prodromus Redivivus Speculi Judicum, Seu Trifolium Per Quod Judicibus Jus-titia, Prudentia, Et Concordia....*, 1 exemplář pod sig. 7.401 (součást konvolutu 7.400–7.402).
19. *Völlkommener gegen der Böhmisichen Edition, Collationirter Außzug Der Stadt-Recht, Im Königreich Böhheimb....*, 1 exemplář pod sig. 6.544.
20. *Völlständiger Außzug, Der Verneuerten Königlichen Lands-Ordnung und No-velen Im Königreich Böhaimb....*, 3 exempláře, 1× pod sig. 7.395, 2× 35.872.
21. *Anhang zum vollständigen Ausszug der Verneurnten Köni: Lands-Ordnung im Erb-Königreich Bohaimb....*, 2 + 2 kusy, 2× jako přitisk v tisku pod sig. 35.872, 1× pod sig. 7.396, 1× 619.261.

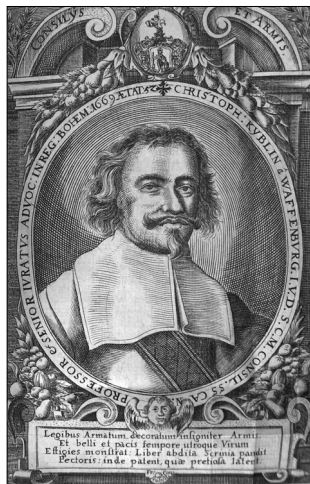
22. *Sylva Variarum Observationum, & Juris Quaestionum, Warinnen forderist, Ordine Alphabetico per compendium, die Sachsische Constitutiones Electoris Augusti, mit Vermerckung der allgemeinen kaysrl: und könig: Böhmischen Rechten, auch bey nahe, die völlige peinliche Halsgerichts Ordnung Kayser Carls deß V. mannigfaltige Rechtsfragen, civil, und criminal casus, Urtheile, Guttachten und andere Rechtsvermerckungen... zufinden..., 1 exemplář pod sig. 34.983.*
23. *Richter-Spiegel Oder Vorstellung, mit was Tugend-Qualität-und Eigenschafften ein Richter oder Oberer begabt- oder ja selber zu erlangen befließen seyn, und was er vor Laster mayden soll..., 3 exempláře, 2× pod sig. 619.043, 1× pod sig. 7.398.*
24. *Speculum civium, Bürger-Spiegel oder kurtzer Begrieff der königlichen Städt Instruction im Königreich Böhmeimb..., 1 exemplář pod sig. 6.537.*
25. *Prodromus speculi judicum, anno quo dabantur deo ter optimo, infinite bono, rectori totius universi, gloriae. Et ab eo Leopoldo regi nostro honores, virtutes, et super hostes eius arma gloriosa. Quae urbs Pragensis festive celebrare de votissime appetit..., 1 exemplář pod sig. 43.011 (součást konvolutu 42.999–43.014).*
26. *Fürsten-Spiegel oder Monarchia deß höchlöblichen Ertz-Hauses Oesterreich..., 1 exemplář pod sig. II 34.431.*
27. *Unter Glücklicher Herrschung Des Sieg-Glor-Reichen Kaeyzers Leopoldi I. Möglichster Kürtze nach, verfaßter teuetscher Auszug von Bömischen Stadt-Rechten, mit Anzeigung derer in selbsten einstimmigen Texten, und wo in der verneüerten Königl. Lands-Ordnung, Novellen, Declaratorien, Königlichen Appellations, und Königl. Städt-Inscruction, Gött-Geist und allgemeinen kaeyserlichen rechten, Guldenen Bull und Peinlichen Hals-Gericht-Ordnung Kaeyser Carl des Fünfften, auch bey angeführt etwelchen Rechts-gelehrten, von dergleichen theils einstimmig, theils unterscheidlichen Rechts auch einigen politischen Sachen gehandelt wird..., 1 exemplář pod sig. 35.743 (součást konvolutu 35.741–35.743).*
28. *Im Jahr der aller-unterthänigsten Wünsche: Gott verleihe Ihre Majestät Leopoldo einen ewigen Erb Printzen. Kurtz begriffener Außzug der verneüerten Lands-Ordnung, Novellen und Declaratorien deß Königreichs Böhmeimb und Marggraffthumb Mähren. Mit Anführung so der böhmischen- als etwelcher anderer Städt- Länder- und allgemeiner Rechte..., 1 exemplář pod sig. 35.741 (součást konvolutu 35.741–35.743).*
29. *„Feuer-Lösch-Ordnung der königl. Residentz kleineren Stadt Prag“, 1 kus, součást tisku Vollkommener gegen der Böhmischen Edition, Collationirter Außzug Der Stadt-Recht, Im Königreich Böhmeimb... pod sig. 6.544.*

30. „*Instruction der königlichen und Leibgeding Städte im Königreich Böhmeib De dato Prag 2. Martii, Anno 1651*“, celkem 8× (ať již ve formě přitisku a přívazku), 2× pod sig. 619.187, 1× 619.260, 1× 7.404 (součást konvolutu pod sig. 7.404–7.405), 1× 6.544, 1× 6.280 (součást konvolutu 6.278–6.280), 1× 7.405 (součást konvolutu 7.404–7.405), 1× přívazek k sig. 58.611.

**Obrazová příloha:**



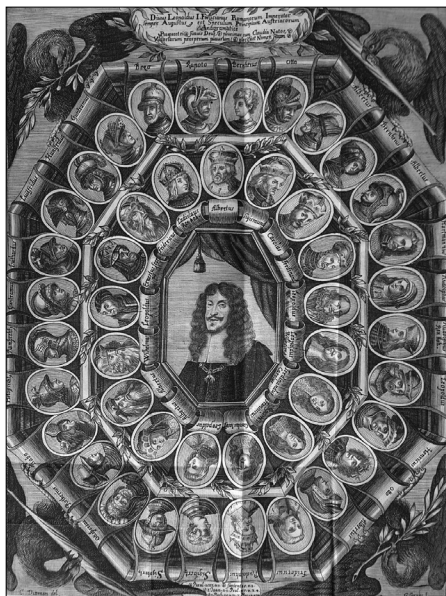
Vollkommener gegen der Böhmisschen Edition, Collationirter Außzug  
Der Stadt-Recht, Im Königreich Böhmeib, Weingartenova podobizna



Kyblínova podobizna, *Tractatus novus theoreticus et practicus*



Titulní list, Fasciculi Diversorum Jurium



Fürsten-Spiegel oder Monarchia deß höchlöblichen Ertz-Hauses Oesterreich

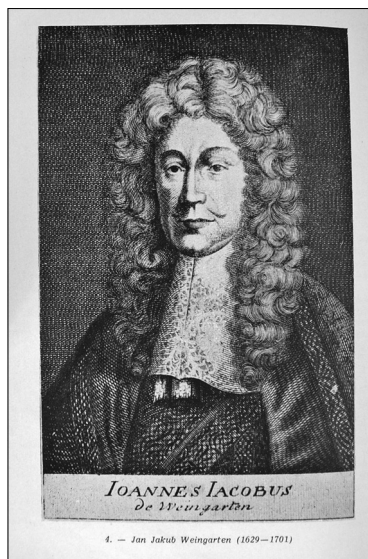




Weingartenova podobizna, Fasciculi Diversorum Jurium



Podobizna Kryštofa Kyblína, převzato z Klabouchovy knihy  
Osvícenské právní nauky v českých zemích, Praha 1958



Podobizna Weingartena, převzato z Klabouchovy knihy  
Osvícenské právní nauky v českých zemích, Praha 1958



Pravděpodobné Weingartenovo ex libris na zadním předešti konvolutu